

บทที่ 2

การเคลื่อนที่แนวตรง

เมื่อวัตถุเกิดการเคลื่อนที่ จะมีปริมาณที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนที่ ได้แก่ ระยะทาง การกระจัด อัตราเร็ว ความเร็ว อัตราเร่ง ความเร่ง

2.1 ตำแหน่ง

ตำแหน่ง (position) คือ การแสดงออก หรือบอกให้ทราบว่า วัตถุหรือสิ่งของที่เราพิจารณาอยู่ที่ใด ในการระบุตำแหน่งของวัตถุต้องบอกเทียบกับจุด ๆ หนึ่งเรียกว่า จุดอ้างอิง

2.2 การกระจัดและระยะทาง

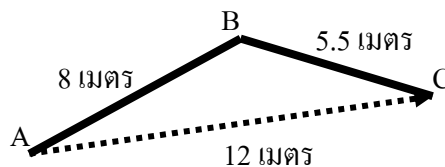
การกระจัด (displacement) คือ เส้นตรงที่ลากจากจุดเริ่มต้น ไปยังจุดสุดท้าย เป็นปริมาณเวกเตอร์ มีหน่วยเป็นเมตร

ระยะทาง (Distance) คือ ความยาวตามเส้นทางที่วัตถุเคลื่อนที่เป็นปริมาณสเกลาร์ มีหน่วยเป็นเมตร

การกระจัดกับระยะทางจะเท่ากัน เมื่อวัตถุเคลื่อนที่เป็นเส้นตรง และไม่มีการย้อนกลับ

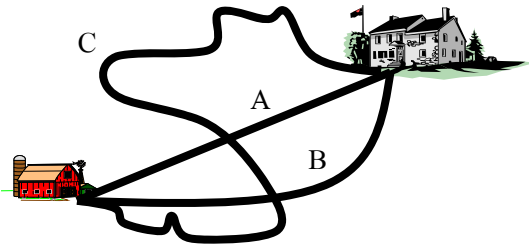
แบบฝึกหัดบทที่ 2 ครั้งที่ 1

จากภาพใช้ตอบคำถามข้อ 1 – 5

- จากภาพ เป็นการเดินทางจาก A ไป B แล้วเดินทางต่อจาก B ไป C จะเดินทางได้กี่เมตร
.....
- จากข้อ 1 เมื่อเดินทางไปถึงจุด C จุด C จะอยู่ห่างจากจุด A เป็นขนาดเท่าใด โดยมีทิศมุ่งมาที่ C
.....
- ขนาดความยาวของเส้นทางนี้ ในข้อ 1 เรียกว่าอะไร
.....
- ขนาดความยาวของเส้นทางนี้ และมีทิศจาก A ไป C ในข้อ 2 เรียกว่าอะไร
.....
- โดยทั่วไป เมื่อเปรียบเทียบขนาดความยาวของเส้นทางที่ได้จากข้อ 3 และ ข้อ 4 จะมีขนาดเท่ากัน
ได้หรือไม่ อย่างไร
.....
.....

จากภาพใช้ตอบคำถามข้อ 6 – 7

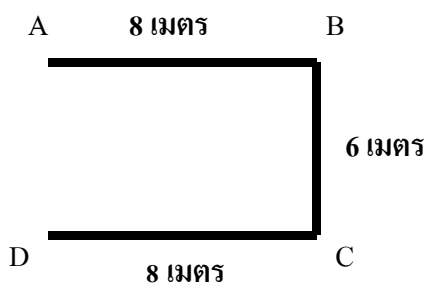
6. เคลื่อนที่ตามเส้นทาง A , B และ C จะได้การกระจัดเท่ากันหรือไม่

.....

7. เคลื่อนที่ตามเส้นทาง A , B และ C จะได้ระยะทางเท่ากันหรือไม่ หากไม่เท่ากัน เส้นทางใดมีระยะทางมากที่สุด และเส้นทางใดมีระยะทางน้อยที่สุด

.....

จากภาพใช้ตอบคำถามข้อ 8 – 13 เป็นการเคลื่อนที่ของวัตถุ จาก $A \Rightarrow B \Rightarrow C \Rightarrow D$ ในลักษณะเป็นส่วนหนึ่งของรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า

8. ระยะทาง AB เท่ากับเมตร

9. การกระจัด AB เท่ากับเมตร

10. ระยะทาง AC เท่ากับเมตร

11. การกระจัด AC เท่ากับเมตร

12. ระยะทาง AD เท่ากับเมตร

13. การกระจัด AD เท่ากับเมตร

14. (O-NET49) คลองที่ตัดตรงจากเมือง A ไปเมือง B มีความยาว 65 กิโลเมตร ขณะที่ถนนจากเมือง A ไปเมือง B มีระยะทาง 79 กิโลเมตร ถ้าชายคนหนึ่งขนสินค้าจากเมือง A ไปเมือง B โดยรถยนต์ ถามว่าสินค้านั้นมีขนาดการกระจัดเท่าใด

1. 14 km

2. 65 km

3. 72 km

4. 79 km

15. (O-NET54) วัตถุหนึ่งเคลื่อนที่เป็นวงกลมรัศมี 21 เมตร ครบหนึ่งรอบ การกระจัดมีค่าเท่าใด

1. 0 เมตร

2. 42 เมตร

3. 84 เมตร

4. 132 เมตร

16. O-Net 56 ข้อใดเป็นปริมาณเวกเตอร์

1. ลูกบอลมีมวล 500 กรัม

2. อุณหภูมิของอากาศวันนี้เท่ากับ 27 องศาเซลเซียส

3. สนามที่ใช้แข่งขันเปิดกว้าง 3 เมตรยาว 8 เมตร

4. รถไฟแล่นไปทางทิศตะวันออกด้วยความเร็ว 70 กิโลเมตรต่อชั่วโมง

2.3 ความเร็วและอัตราเร็ว

อัตราเร็ว (speed) คือระยะทางที่เคลื่อนที่ได้ในหนึ่งหน่วยเวลา เป็นปริมาณสเกลาร์ มีหน่วยเป็น เมตร/วินาที (m/s)

อัตราเร็ว = ระยะทางทั้งหมด / เวลาที่ใช้

$$\text{หรือ } v = \frac{s}{t}$$

2.3.1 ความเร็วเฉลี่ยและอัตราเร็วเฉลี่ย

ความเร็วเฉลี่ย (average velocity) คือ ความเร็วที่จุดกึ่งกลางของช่วงเวลานั้น หากจากอัตราส่วนของการกระจัดกับเวลาในช่วงนั้น เป็นปริมาณเวกเตอร์ มีหน่วยเป็น เมตร/วินาที

อัตราเร็วเฉลี่ย (average speed) คืออัตราเร็วที่จุดกึ่งกลางของช่วงเวลานั้น หากจากอัตราส่วนของระยะทางกับเวลา เป็นปริมาณสเกลาร์ มีหน่วยเป็น เมตร/วินาที (m/s)

สรุป

$$\text{อัตราเร็วเฉลี่ย} = \frac{\text{ระยะทาง}}{\text{เวลา}} \quad v = \frac{s}{t} \quad \text{ปริมาณสเกลาร์ หน่วย m/s}$$

$$\text{ความเร็วเฉลี่ย} = \frac{\text{การกระจัด}}{\text{เวลา}} \quad \vec{v} = \frac{\vec{s}}{t} \quad \text{ปริมาณเวกเตอร์ หน่วย m/s}$$

เมื่อ v แทน อัตราเร็วของวัตถุ มีหน่วยเป็น เมตรต่อวินาที (m/s)

s แทน ระยะทางที่วัตถุเคลื่อนที่ได้ มีหน่วยเป็น เมตร (m)

t แทน เวลาที่ใช้ในการเคลื่อนที่ มีหน่วยเป็น วินาที (s)

2.3.2 ความเร็วและอัตราเร็วขณะใดขณะหนึ่ง

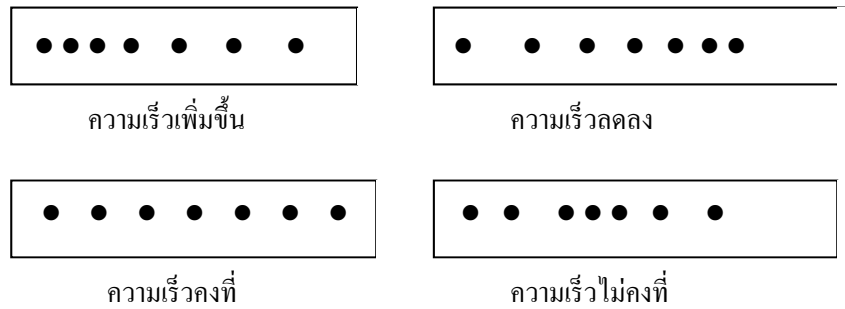
อัตราเร็วขณะใดขณะหนึ่ง หรืออัตราเร็วที่จุดใดจุดหนึ่งหรือช่วงใดช่วงหนึ่งในเวลาสั้นๆ ค่าอัตราเร็วที่ได้นี้จะอยู่ที่กึ่งกลางช่วงเวลา หาได้จากระยะทางต่อหนึ่งหน่วยเวลา

ความเร็ว (velocity) คือการกระจัดทั้งหมดใน 1 หน่วยเวลา เป็นปริมาณเวกเตอร์ มีหน่วยเป็น เมตร/วินาที

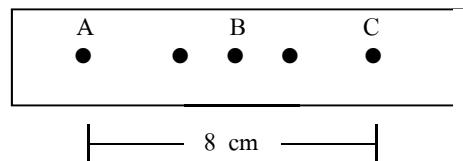
ความเร็วขณะใดขณะหนึ่ง (instantaneous velocity) คือ อัตราส่วนของการกระจัดกับช่วงเวลา (ช่วงเวลาที่สั้นมากๆ) ของการกระจัดนั้น หรือกล่าวได้ว่าความเร็วขณะใดขณะหนึ่งคือ ความเร็วที่จุดใดจุดหนึ่งของการเคลื่อนที่ เป็นปริมาณสเกลาร์

การวัดอัตราเร็วของการเคลื่อนที่ในแนวตรง

เครื่องมือที่ใช้สำหรับหาค่าอัตราเร็วเฉลี่ยในห้องปฏิบัติการ คือ เครื่องเคาะสัญญาณเวลา เครื่องเคาะสัญญาณเวลาใช้กับไฟฟ้า 220 โวลต์ มีความถี่ 50 เฮิรตซ์ แต่แปลงค่าความต่างศักย์ลดลงเพื่อที่จะใช้กับเครื่องเคาะสัญญาณ 6 โวลต์ ความถี่ 50 เฮิรตซ์ ดังนั้นจุดที่ปรากฏบนแถบกระดาษจะมีทั้งหมด 50 จุดใน 1 วินาที เราจึงอ่านค่าเวลาที่แน่นอนได้ คือ ระหว่าง 1 ช่วงจุดจะใช้เวลา $1/50$ วินาที และระยะทางที่ปรากฏบนกระดาษจะบอกให้ทราบว่ามีการเคลื่อนที่ด้วยความเร็วมากขึ้น น้อยลง หรือคงที่ดูจากระยะห่างระหว่างจุด

ความเร็วเฉลี่ยจากกระดาษเทป คือ ค่าความเร็วที่จุดกึ่งกลางของช่วงเวลานั้น

จากรูป ความเร็วเฉลี่ยช่วง AC = ความเร็วที่จุด B

$$= 8 / (4/50) = 100 \text{ cm/s}$$

แบบฝึกทบทวนบทที่ 2 ครั้งที่ 2

1. (O-NET49) รถยนต์คันหนึ่งวิ่งด้วยอัตราเร็วคงตัว 20 เมตรต่อวินาที นานเท่าใดจึงจะ เคลื่อนที่ได้ระยะทาง 500 เมตร

1. 10 วินาที 2. 15 วินาที 3. 20 วินาที 4. 25 วินาที

.....

.....

2. (O-NET49) เด็กคนหนึ่งออกกำลังกายด้วยการวิ่งด้วยอัตราเร็ว 6 เมตรต่อวินาที เป็นเวลา 1 นาที วิ่งด้วยอัตราเร็ว 5 เมตรต่อวินาที อีก 1 นาที แล้วเดินด้วยอัตราเร็ว 1 เมตรต่อวินาที อีกหนึ่งนาที จงหาอัตราเร็วเฉลี่ยในช่วงเวลา 3 นาทีนี้

1. 3.0 m/s 2. 3.5 m/s 3. 4.0 m/s 4. 4.5 m/s

.....

.....

.....

.....

3. (O-NET49) A กับ B วิ่งออกกำลังกายจากจุด ๆ หนึ่งด้วยอัตราเร็วสม่ำเสมอ 4 เมตรต่อวินาที และ 6 เมตรต่อวินาทีตามลำดับ เมื่อเวลาผ่านไป 60 วินาที A กับ B จะอยู่ห่างกันกี่เมตร

1. 100 m 2. 120 m 3. 240 m 4. 360 m

.....

.....

4. (O-NET49) รถยนต์คันหนึ่งวิ่งด้วยอัตราเร็วเฉลี่ย 80 กิโลเมตรต่อชั่วโมง จากเมือง A ไปเมือง B ที่อยู่ห่างกัน 200 กิโลเมตร ถ้าออกเดินทางเวลา 06.00 น. จะถึงปลายทางเวลาเท่าใด

 - 07.50 น.
 - 08.05 น.
 - 08.30 น.
 - 08.50 น.

.....

5. (O-NET50) เด็กคนหนึ่งเดินทางไปทางทิศเหนือได้ระยะทาง 300 เมตร จากนั้นเดินทางไปทางทิศตะวันออกได้ระยะทาง 400 เมตร ใช้เวลาเดินทางทั้งหมด 500 วินาที เด็กคนนี้เดินทางด้วยอัตราเร็วเฉลี่ยเท่าใด

 - 0.2 m/s
 - 1.0 m/s
 - 1.4 m/s
 - 2.0 m/s

.....

6. (O-NET52) รถยนต์คันหนึ่งแล่นด้วยอัตราเร็วคงตัว 20 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ระยะทางที่รถยนต์คันนี้แล่นได้ในเวลา 6 นาทีเป็นตามข้อใด

 - 0.3 กิโลเมตร
 - 2.0 กิโลเมตร
 - 3.3 กิโลเมตร
 - 120 กิโลเมตร

.....

7. (O-NET52) เด็กคนหนึ่งวิ่งเป็นเส้นตรงไปทางขวา 20 เมตร ในเวลา 4 วินาที จากนั้นก็หันกลับแล้ววิ่งเป็นเส้นตรงไปทางซ้ายอีก 2 เมตร ในเวลา 1 วินาที ขนาดความเร็วเฉลี่ยของเด็กคนนี้เป็นไปตามข้อใด

 - 3.5 เมตร/วินาที
 - 3.6 เมตร/วินาที
 - 6.0 เมตร/วินาที
 - 7.0 เมตร/วินาที

.....

8. (O-NET53) ตอนเริ่มต้นวัตถุอยู่ห่างจากจุดอ้างอิงไปทางขวา 4.0 เมตร เมื่อเวลาผ่านไป 10 วินาทีพบว่าวัตถุอยู่ห่างจากจุดอ้างอิงไปทางซ้าย 8.0 เมตร จงหาความเร็วเฉลี่ยของวัตถุนี้

 - 0.4 เมตรต่อวินาที
 - 0.4 เมตรต่อวินาที ทางซ้าย
 - 1.2 เมตรต่อวินาที
 - 1.2 เมตรต่อวินาที ทางซ้าย

9. (O-NET53) ข้อใดต่อไปนี้เป็นกรเคลื่อนที่ที่มีขนาดการกระจัดน้อยที่สุด

 - เดินทางไปทางขวาด้วยอัตราเร็วคงตัว 3 เมตรต่อวินาที เป็นเวลา 4 วินาที
 - เดินทางไปทางซ้ายด้วยอัตราเร็วคงตัว 4 เมตรต่อวินาที เป็นเวลา 3 วินาที
 - เดินทางไปทางขวา 10 เมตร แล้วเดินย้อนกลับมาทางซ้าย 2 เมตร
 - ทั้งสามข้อ มีขนาดการกระจัดเท่ากันหมด

10. (O-NET54) หนูตัวหนึ่งวิ่งรอบสระน้ำเป็นวงกลมที่มีเส้นผ่านศูนย์กลาง 14 เมตร ใช้เวลา 2 นาที ก็ครบรอบพอดี (กำหนด $\pi = 22/7$) จงพิจารณาข้อความต่อไปนี้

- ก. อัตราเร็วเฉลี่ยของหนูเท่ากับ 0 เมตรต่อวินาที
- ข. อัตราเร็วเฉลี่ยของหนูเท่ากับ 22 เมตรต่อวินาที
- ค. ขณะวิ่งได้ครึ่งรอบจะได้การกระจัดเท่ากับ 14 เมตร
- ง. ขณะวิ่งได้ $1/4$ รอบจะได้การกระจัดประมาณ 9.9 เมตร

ข้อความใดถูกต้อง

- 1. ก และ ง
- 2. ข ค และ ง
- 3. ก ค และ ง
- 4. ถูกทุกข้อ

11. O-Net 56 พิจารณาข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม

- ก. รถวิ่งลงจากเนินเขาด้วยความเร็วคงที่
- ข. รถยนต์ลดความเร็วเพื่อให้คนข้ามถนน
- ค. รถโดยสารจอดนิ่งเพื่อรอรับผู้โดยสาร

ข้อความใดไม่เกิดความเร่ง

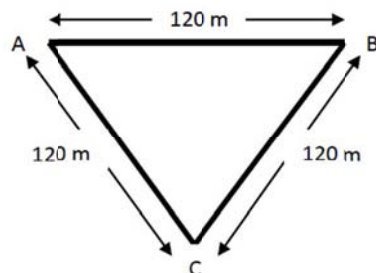
- 1. ข้อ ก เท่านั้น
- 2. ข้อ ข เท่านั้น
- 3. ข้อ ก และข้อ ค
- 4. ข้อ ข และข้อ ค

12. ข้อใดมีขนาดของการกระจัดมากที่สุด (O-Net 57)

- 1. ว่ายน้ำไปและกลับในสระว่ายน้ำกว้าง 50 เมตร
- 2. เดินรอบสระน้ำรูปวงกลมรัศมี 7 เมตร 1 รอบ
- 3. วิ่งรอบสนามรูปวงกลมรัศมี 14 เมตร ครึ่งรอบ
- 4. เดินไปทางทิศเหนือ 12 เมตร แล้วเลี้ยวไปทางทิศตะวันออก 16 เมตร
- 5. โยนวัตถุขึ้นในแนวตั้ง ขึ้นไปได้สูงสุด 30 เมตรและตกลงมาค้างยอดไม้สูงจากพื้น 15 เมตร

13. O-Net 56 เด็กนักเรียนคนหนึ่งเดินจากตำแหน่ง A ไปยังตำแหน่ง B และตำแหน่ง C ดังภาพ

ในเวลา 4 นาที

จากภาพจงคำนวณหา ก. อัตราเร็วเฉลี่ย ข. ความเร็วเฉลี่ย

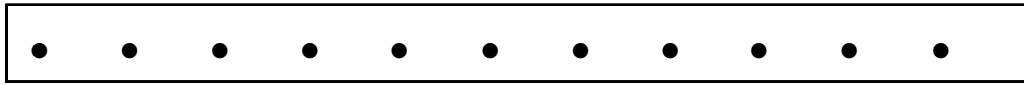
- 1. 3.00 m/s
- 2. 1.50 m/s
- 3. 1.00 m/s
- 4. 0.75 m/s
- 5. 0.50 m/s
- 6. 0.25 m/s

.....

.....

.....

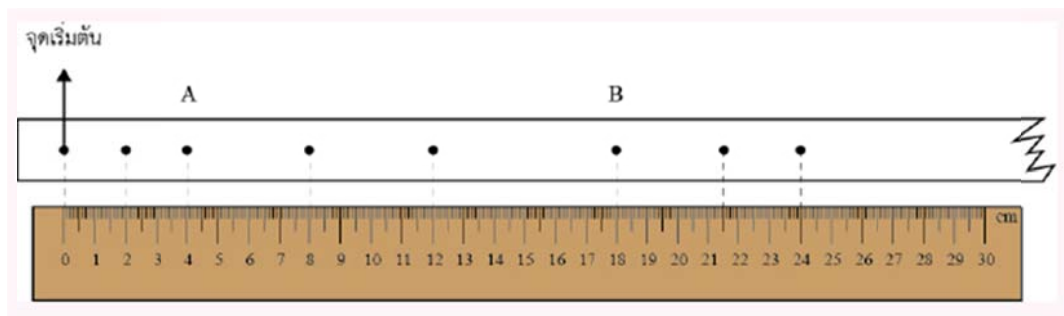
14. (O-NET51) จากรูปแสดงจุดห่างสม่ำเสมอบนแถบกระดาษที่ผ่านเครื่องเคาะสัญญาณเวลา 50 ครั้งต่อวินาที ข้อความใดถูกต้องสำหรับการเคลื่อนที่นี้

1. ความเร็วเพิ่มขึ้นสม่ำเสมอ
 2. ความเร่งเพิ่มขึ้นสม่ำเสมอ
 3. ความเร่งคงตัวและไม่เป็นศูนย์
 4. ระยะทางเพิ่มขึ้นสม่ำเสมอ
15. ใช้มือดึงแถบกระดาษผ่านเครื่องเคาะสัญญาณ ถ้าต้องการคำนวณหาความเร่งเฉลี่ยระหว่างจุดที่ 5 และจุดที่ 10 นักเรียนจะต้องทราบข้อมูลตำแหน่งอย่างน้อยที่สุดที่จุดใดบ้างจึงจะเพียงพอต่อการคำนวณ (O-Net 59)

1. จุดที่ 5 และ 10
2. จุดที่ 4, 5, 9 และ 10
3. จุดที่ 5, 6, 10 และ 11
4. จุดที่ 4, 6, 9 และ 11
5. จุดที่ 4, 5, 6, 9, 10 และ 11

16. จากการดึงปลายด้านหนึ่งของแถบกระดาษผ่านเครื่องเคาะสัญญาณเวลาที่เคาะ 50 ครั้งต่อวินาที ได้จุดบนแถบกระดาษ ดังรูป

ก. จงหาอัตราเร็วเฉลี่ยระหว่างจุดเริ่มต้นไปจุด A

.....

.....

ข. จงหาอัตราเร็วเฉลี่ยระหว่างจุดเริ่มต้นไปจุด B

.....

.....

ค. จงหาอัตราเร็วเฉลี่ยระหว่างจุด A ไปจุด B

.....

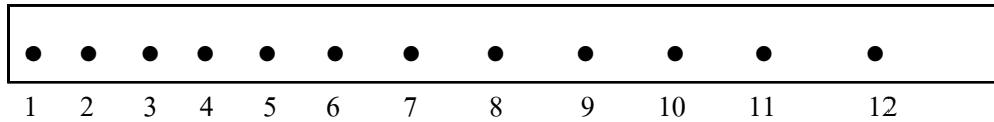
.....

ง. จงหาอัตราเร็วที่จุด A และจุด B

.....

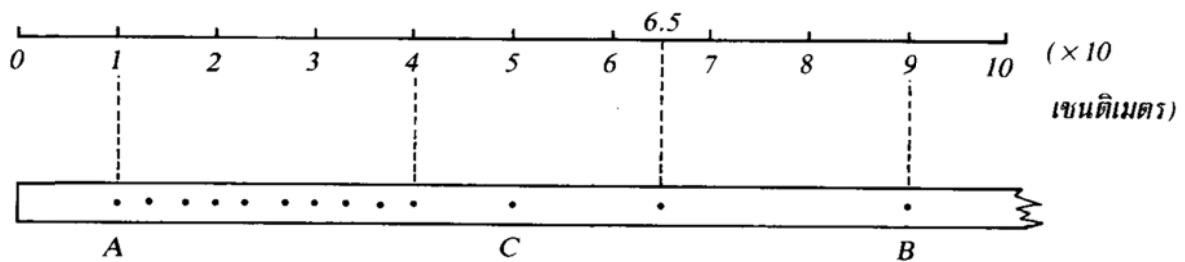
.....

17. (O-NET49) ในการทดลองปล่อยตุ้มทรายให้ตกแบบเสรี โดยลากแถบกระดาษผ่านเครื่องเคาะสัญญาณเวลาที่เคาะจุดทุก ๆ $\frac{1}{50}$ วินาที จุดบนแถบกระดาษปรากฏดังรูป ถ้าระยะระหว่างจุดที่ 9 ถึงจุดที่ 10 วัดได้ 3.80 เซนติเมตร และระยะระหว่างจุดที่ 10 ถึงจุดที่ 11 วัดได้ 4.20 เซนติเมตร ความเร็วเฉลี่ยที่จุดที่ 10 จะเป็นกี่เมตรต่อวินาที

1. 1.0 m/s 2. 1.5 m/s 3. 2.0 m/s 4. 2.5 m/s

18. จากแถบกระดาษของเครื่องเคาะสัญญาณเวลาที่ได้จากการศึกษาการเคลื่อนที่ของรถทดลอง จงคำนวณอัตราเร็วเฉลี่ยในช่วง AB และ อัตราเร็วขณะหนึ่งตรงจุด C

2.4 ความเร่ง (acceleration)

ความเร่ง(acceleration) สัญลักษณ์ $\bar{a}$ คืออัตราการเปลี่ยนแปลงความเร็วต่อ 1 หน่วยเวลา เป็นปริมาณเวกเตอร์ มีหน่วยเป็น เมตร / วินาที² (m/s²)

$$\bar{a} = \frac{\Delta \bar{v}}{t} = \frac{\bar{v} - \bar{u}}{t}$$

เมื่อ $\bar{v}$ แทน ความเร็วปลายหรือหลัง มีหน่วยเป็น เมตร/วินาที (m/s)

$\bar{u}$ แทน ความเร็วต้นหรือแรก เมตร/วินาที (m/s)

t แทน เวลาที่ใช้ในการเคลื่อนที่ มีหน่วยเป็น วินาที (s)

ความเร่งเฉลี่ย คือ ความเร็วที่เปลี่ยนไปต่อ 1 หน่วยเวลา

ความเร่งขณะใดขณะหนึ่ง คือ ความเร่งที่เกิดขึ้นที่จุดใดจุดหนึ่งหรือในช่วงเวลาสั้น ๆ

ความเร่งแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

1. ความเร่งชนิดบวก เกิดขึ้นเมื่อวัตถุมีความเร็วเพิ่มขึ้น $\vec{v} > \vec{u}$
2. ความเร่งชนิดลบ หรือความหน่วง เกิดขึ้นเมื่อวัตถุมีความเร็วลดลง $\vec{v} < \vec{u}$

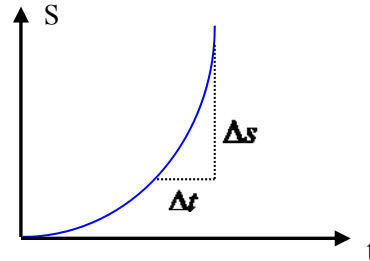
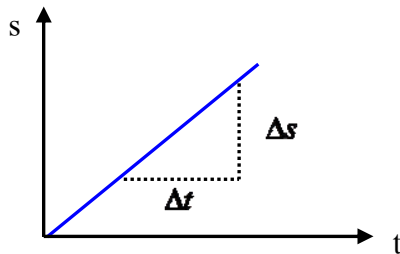
แบบฝึกหัดทบทวนที่ 2 ครั้งที่ 3

1. (O-NET53) ข้อใดที่วัตถุมีความเร่งไปทางซ้าย
 1. วัตถุเคลื่อนที่ไปทางขวาแล้วเคลื่อนที่เร็วขึ้น
 2. วัตถุเคลื่อนที่ไปทางขวาแล้วเคลื่อนที่ช้าลง
 3. วัตถุเคลื่อนที่ไปทางซ้ายแล้วเคลื่อนที่ช้าลง
 4. วัตถุเคลื่อนที่ไปทางซ้ายแล้วหยุด
2. (O-NET54) รถยนต์คันหนึ่งกำลังเคลื่อนที่บนถนนตรง กำหนดให้การเคลื่อนที่ไปข้างหน้ามีการกระจัดเป็นค่าบวกและการเคลื่อนที่ถอยหลังมีการกระจัดเป็นค่าลบ ถ้าวินาทีคันนี้มีความเร็วเป็นค่าลบแต่มีความเร่งเป็นค่าบวก สภาพการเคลื่อนที่จะเป็นอย่างไร
 1. กำลังแล่นไปข้างหน้า แต่กำลังเหยียบเบรกเพื่อให้รถช้าลง
 2. กำลังแล่นไปข้างหน้า และกำลังเหยียบคันเร่งเพื่อให้รถเดินหน้าเร็วขึ้น
 3. กำลังแล่นถอยหลัง แต่กำลังเหยียบเบรกเพื่อให้รถช้าลง
 4. กำลังแล่นถอยหลัง และกำลังเหยียบคันเร่งเพื่อให้รถถอยหลังเร็วขึ้น
3. (O-NET50) รถยนต์คันหนึ่งเคลื่อนที่จากหยุดนิ่งไปบนเส้นทางตรง เวลาผ่านไป 4 วินาที มีความเร็วเป็น 8 เมตรต่อวินาที ถ้าวัตราเร็วเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ รถยนต์คันนี้มีความเร่งเท่าใด
.....
.....
.....
4. รถยนต์คันหนึ่งเริ่มเคลื่อนที่จากหยุดนิ่งด้วยความเร่ง 4 m/s^2 เมื่อเวลาผ่านไป 20 วินาที จะมีความเร็วเป็นเท่าใด
.....
.....
.....
5. (O-NET50) รถยนต์คันหนึ่งเคลื่อนที่จากหยุดนิ่งไปบนเส้นทางตรง เวลาผ่านไป 4 วินาที มีความเร็วเป็น 8 เมตรต่อวินาที ถ้าวัตราเร็วเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ รถยนต์คันนี้มีความเร่งเท่าใด
.....
.....
.....

2.5 กราฟของการเคลื่อนที่ที่เส้นตรง

กราฟของ s กับ t สามารถนำมาหาค่าระยะทางกับการกระจัดในช่วงเวลาต่างๆ ได้
นอกจากนั้นยังหาค่า อัตราเร็วเฉลี่ยและความเร็วเฉลี่ยได้จากความชัน (slope)

ความชัน(Slope) อัตราส่วนของปริมาณแกนตั้ง (แกน Y) กับปริมาณแกนนอน (แกน X)

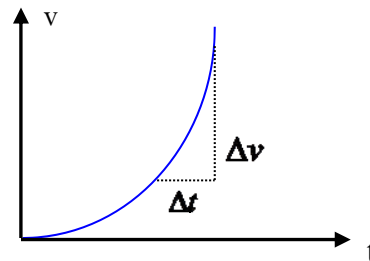
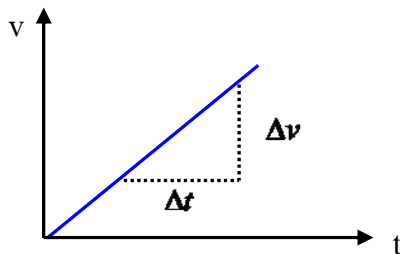

จากกราฟ ความเร็วเฉลี่ย = $\frac{\Delta s}{\Delta t}$ = Slope ของกราฟ s กับ t

หมายเหตุ ถ้ากราฟไม่ใช่เส้นตรงโดยตลอด จะหาค่าอัตราเร็วหรือความเร็วเฉลี่ยได้จากค่า slope ไม่ได้
ต้องหาจากระยะทางใน 1 หน่วยเวลา หรือกระจัดใน 1 หน่วยเวลาเท่านั้น

กราฟของ v กับ t สามารถนำมาหาค่าระยะทางกับการกระจัดในช่วงเวลาต่างๆ ได้ จากพื้นที่
ใต้กราฟ นอกจากนั้นยังหาค่า อัตราเร่งเฉลี่ยและความเร่งเฉลี่ยได้จากความชัน (Slope)

ความชัน(Slope) อัตราส่วนของปริมาณแกนตั้ง (แกน Y) กับปริมาณแกนนอน (แกน X)

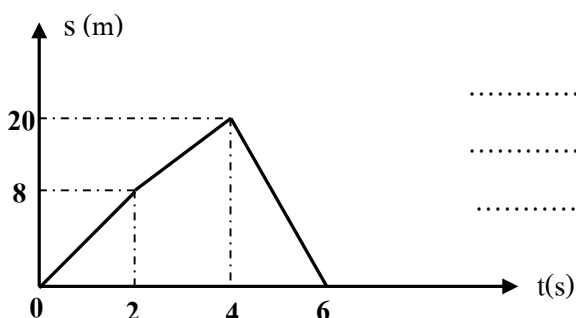

จากกราฟ ความเร่งเฉลี่ย = $\frac{\Delta v}{\Delta t}$ = Slope ของกราฟ v กับ t

การกระจัด = vt = พื้นที่ใต้กราฟกราฟ v กับ t

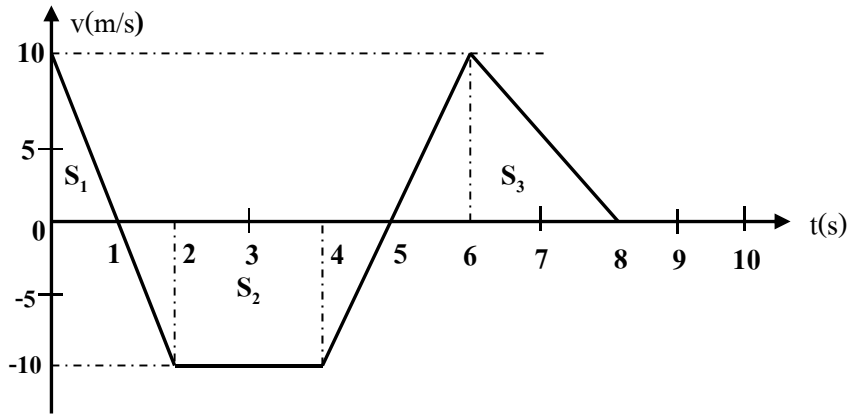
แบบฝึกหัดทบทวนบทที่ 2 ครั้งที่ 4

- วัตถุเคลื่อนที่ในแนวเส้นตรง ได้ความสัมพันธ์ระหว่างการกระจัด(s) กับเวลา(t) ดังรูป ระยะทางและการกระจัด เมื่อวัตถุเคลื่อนที่ได้ 6 วินาที เป็นเท่าใดตามลำดับ

.....
.....
.....

4. จากรูป จงหา

ก. ระยะทางเมื่อสิ้นสุดวินาทีที่ 1

.....

ข. การกระจัดเมื่อสิ้นสุดวินาทีที่ 1

.....

ค. ระยะทางเมื่อสิ้นสุดวินาทีที่ 4

.....

.....

ง. การกระจัดเมื่อสิ้นสุดวินาทีที่ 4

.....

.....

จ. ระยะทางเมื่อสิ้นสุดวินาทีที่ 8

.....

.....

ฉ. การกระจัดเมื่อสิ้นสุดวินาทีที่ 8

.....

.....

ช. อัตราเร็วเฉลี่ยตลอดทางที่เคลื่อนที่ได้ในเวลา 4 วินาที

.....

ซ. ความเร็วเฉลี่ยตลอดทางที่เคลื่อนที่ได้ในเวลา 4 วินาที

.....

ณ. อัตราเร็วเฉลี่ยตลอดทางที่เคลื่อนที่ได้ในเวลา 8 วินาที

.....

ญ. ความเร็วเฉลี่ยตลอดทางที่เคลื่อนที่ได้ในเวลา 8 วินาที

.....

2.6 การเคลื่อนที่กรณีความเร่งเป็นค่าคงตัว

สูตรที่ใช้ในการคำนวณการเคลื่อนที่แนวราบ

เมื่อวัตถุมีความเร็วคงที่

$$s = ut$$

เมื่อวัตถุมีความเร่งคงที่

1. $v = u + at$	(ไม่มี s)	เมื่อ u แทน ความเร็วต้น (m/s)
2. $v^2 = u^2 + 2as$	(ไม่มี t)	v แทน ความเร็วปลาย (m/s)
3. $s = ut + \frac{1}{2}at^2$	(ไม่มี v)	a แทน ความเร่ง (m/s ²)
4. $s = (\frac{u+v}{2})t$	(ไม่มี a)	t แทน เวลา (s)
5. $s_t = ut + (\frac{2t-1}{2})a$	(ใช้เวลา 1 วินาที)	s แทน การกระจัด (m)

เครื่องหมายของ u, v, s, a และ t

1. t มีเครื่องหมายเป็นบวกเสมอ
2. u และ v ถ้ามีทิศไปทางเดียวกันกับการเคลื่อนที่ครั้งแรกเป็นบวกถ้าทิศตรงข้ามกับการเคลื่อนที่ครั้งแรกเป็นลบ
3. s ในทิศการเคลื่อนที่ครั้งแรกเป็นบวก ถ้าตรงข้ามครั้งแรกจะเป็นลบ
4. a มีเครื่องหมายเป็นบวกถ้าความเร็วเพิ่มขึ้น และเป็นลบถ้ามีความเร็วลดลงหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ความหน่วง

หมายเหตุ ถ้าโจทย์บอกค่ามาจึงใส่เครื่องหมายได้เลย แต่ถ้าโจทย์ให้หาค่าไม่ต้องใส่เครื่องหมาย

ข้อควรจำ ถ้าโจทย์บอกว่าเริ่มต้นเคลื่อนที่จากจุดหยุดนิ่ง แสดงว่า $u = 0$
 ถ้าโจทย์บอกว่าเคลื่อนที่ต่อไปจนหยุดนิ่ง แสดงว่า $v = 0$
 ถ้าโจทย์บอกว่าวัตถุมีความเร็วคงที่ แสดงว่า $a = 0$

แบบฝึกหัดทบทวนบทที่ 2 ครั้งที่ 5

1. นักวิ่งคนหนึ่ง วิ่งด้วยความเร็วต้น 10 m/s ได้ระยะทาง 80 เมตรในเวลา 4 วินาที นักวิ่งคนนี้วิ่งด้วยความเร่งเท่าใด (5 m/s²)

.....

2. นักวิ่งทีมชาติไทย วิ่งเป็นเส้นตรงด้วยความเร็วต้น 10 m/s โดยมีความเร่ง 5 m/s^2 ขณะที่เขาวิ่งได้ระยะทาง 480 เมตร เขาเคลื่อนที่มาแล้วกี่วินาที (12 s)

.....

.....

.....

3. รถยนต์คันหนึ่ง เริ่มเคลื่อนที่จากหยุดนิ่งด้วยความเร่ง 2 m/s^2 เมื่อเวลาผ่านไป 5 วินาที จะมีความเร็วเป็นเท่าใด

.....

.....

.....

4. รถจักรยานยนต์คันหนึ่ง เริ่มเคลื่อนที่จากหยุดนิ่งด้วยความเร่ง 4 m/s^2 เมื่อเวลาผ่านไป 20 วินาที จะมีความเร็วเป็นเท่าใด

.....

.....

.....

5. ชายคนหนึ่งขับรถยนต์บนถนนตรงด้วยความเร็ว 15 m/s หลังจากนั้น 40 วินาที รถยนต์มีความเร็ว 7 m/s ในทิศทางเดิมจงหาความเร่งของรถยนต์คันนี้

.....

.....

.....

6. พยาบาลสาวสวยคนหนึ่ง ขว้างมะม่วง ด้วยความเร็วต้น 10 m/s ได้ระยะทาง 80 m ในเวลา 4 วินาที จงหาความเร่งของมะม่วง

.....

.....

.....

7. นักขับรถคนหนึ่ง ขับรถเป็นเส้นตรงด้วยความเร็วต้น 4 m/s โดยมีความเร่ง 1 m/s^2 ขณะที่เคลื่อนที่ได้ระยะทาง 192 เมตร รถเคลื่อนที่มาแล้วกี่วินาที

.....

.....

.....

8. นักปั่นจักรยานสาวสวย ปั่นจักรยานเคลื่อนที่ในแนวเส้นตรงด้วยความเร็วต้น 5 m/s และมีความเร่ง 5 m/s^2 ขณะที่รถจักรยานมีความเร็ว 30 m/s รถจักรยานเคลื่อนที่ได้ระยะทางเท่าใด

.....

.....

.....

.....

9. รถจักรยานยนต์คันหนึ่ง วิ่งข้ามสะพาน ด้วยความเร็ว 12 m/s และเมื่อลงจากสะพานมีความเร็ว 18 m/s โดยใช้เวลาวิ่งบนสะพาน 20 วินาที อยากทราบว่าสะพานมีความยาวเท่าใด

.....

.....

.....

.....

10. วัตถุหนึ่งเคลื่อนที่จากหยุดนิ่งด้วยความเร่ง 12 m/s^2 จงหาว่าในช่วงวินาทีที่ 10 วัตถุนี้เคลื่อนที่ได้ระยะทางเท่าไร

.....

.....

.....

.....

11. วัตถุหนึ่งกำลังเคลื่อนที่ในแนวเส้นตรงด้วยความเร่งในช่วงระยะทาง 3 เมตร ทำให้ในช่วงดังกล่าว มีผลต่างของอัตราเร็วเท่ากับ 2 เมตรต่อวินาที และมีผลรวมของอัตราเร็วเท่ากับ 8 เมตรต่อวินาที ในระยะ 3 เมตรนี้ จะใช้เวลาในการเคลื่อนที่กี่วินาที

.....

.....

.....

.....

12. (มข.50) รถยนต์คันหนึ่งวิ่งเป็นเส้นตรงทางราบ เริ่มเหยียบเบรกอย่างสม่ำเสมอขณะที่มีอัตราเร็ว 36 กิโลเมตรต่อชั่วโมง จนกระทั่งหยุดนิ่ง ใช้เวลา 20 วินาที จงหาระยะทางทั้งหมดตั้งแต่เริ่มเหยียบเบรกจนรถหยุด

.....

.....

.....

.....

2.7 วัตถุตกอย่างเสรีมีความเร่งเป็นค่าคงตัว

การเคลื่อนที่ในแนวตั้งอิสระภายใต้แรงดึงดูด

จากการทดลองกาลิเลโอ เรื่องการตกอย่างอิสระของวัตถุ พบว่าวัตถุที่ตกจากที่สูงจะมีความเร็วเพิ่มขึ้นวินาทีละ 9.81 เมตร (981 cm/s) และถ้าโยนวัตถุขึ้นจะมีความเร็วลดลงวินาทีละ 9.81 เมตร (981 cm/s) ความเร็วที่เพิ่มขึ้นและลดลงนี้เรียกว่า ความเร่งเนื่องจากแรงดึงดูดของโลก ใช้สัญลักษณ์ “g” ค่า g จะเป็นได้ทั้งบวกและลบ ขึ้นอยู่กับทิศทางการเคลื่อนที่ คือ

ถ้าเคลื่อนที่ขึ้นให้ g เป็นลบ (-) เพราะความเร็วลดลง

ถ้าเคลื่อนที่ลงให้ g เป็นบวก (+) เพราะความเร็วเพิ่มขึ้น

สูตรที่ใช้ในการคำนวณการเคลื่อนที่ในแนวตั้งอิสระ

1. $v = u + gt$	(ไม่มี h)	เมื่อ u แทน ความเร็วต้น (m/s)
2. $v^2 = u^2 + 2gh$	(ไม่มี t)	v แทน ความเร็วปลาย (m/s)
3. $h = ut + \frac{1}{2}gt^2$	(ไม่มี v)	g แทน ความเร่งจากแรงดึงดูดของโลก (m/s ²)
4. $h = (\frac{u+v}{2})t$	(ไม่มี g)	t แทน เวลา (s)
5. $h_t = ut + (\frac{2t-1}{2})g$	(ใช้เวลา 1 วินาที)	h แทน การกระจัด (m)

ข้อควรจำ

1. การปล่อยหรือทิ้งวัตถุลงมาจะมีค่า $u = 0$
2. การขว้าง จะมีค่าของความเร็วต้น
3. วัตถุปล่อยลงมาจากรถหรือบอลูนที่กำลังเคลื่อนที่ วัตถุจะมีความเร็วเท่ากับสิ่งนั้น และมีทิศของความเร็วต้นไปในทางเดียวกับรถหรือบอลูนก่อนการตกกลับลงมา
4. ความเร็วที่จุดสูงสุดเท่ากับ 0 เสมอ
5. ความเร็วที่ระดับเดียวกันย่อมเท่ากัน แต่มีทิศตรงข้าม
6. เวลาที่ใช้ตอนขึ้น = เวลาที่ใช้ตอนลง ในระยะที่เท่ากัน
7. ระยะทางที่เป็นลบ (-) แสดงว่าจุดตกอยู่ต่ำกว่าจุดเริ่มต้น(ระยะขึ้นน้อยกว่าระยะลง)

4. นักศึกษาสาวสวย ทำมะม่วงหูลมมือหล่นจากตึกสูง 125 เมตรนานเท่าไรมะม่วงจึงจะตกถึงพื้นดิน

.....

.....

.....

.....

5. ชายคนหนึ่งโยนก้อนหินขึ้นไปในอากาศตรง ๆ ด้วยความเร็ว 20 เมตร/วินาที จากหน้าผาสูง ปรากฏว่าก้อนหินถึงพื้นดินในเวลา 5 วินาที ความเร็วหลังโยนไปแล้ว 1 วินาทีเป็นเท่าไร

.....

.....

.....

6. ชายคนหนึ่งปล่อยก้อนหินจากหลังคาตึกสูงแห่งหนึ่งปรากฏว่าก้อนหินตกถึงพื้นดินในเวลา 2 วินาที จงหา ก. ความสูงของตึก ข. ความเร็วของก้อนหินขณะกระทบพื้นดิน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. ชายคนหนึ่งขว้างก้อนหินมวล 0.5 กิโลกรัมด้วยความเร็ว 20 เมตร/วินาที จากสะพานสูง 60 เมตร ความเร็วของก้อนหินขณะกระทบผิวน้ำมีค่าเท่าไร

.....

.....

.....

.....

8. พยาบาลสาวสวย โยนขวดยาขึ้นไปในอากาศในแนวตั้ง ด้วยอัตราเร็วต้น 20 เมตรต่อวินาที จงคำนวณหาเวลาทั้งหมดตั้งแต่เริ่มโยนจนวัตถุตกลงมาที่ตำแหน่งเดิม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. ดาราสาวสุดสอท อยู่บนบอลลูนลูกหนึ่งกำลังลอยขึ้นตรง ๆ ด้วยความเร็วคงตัว 10 เมตร/วินาที ขณะที่บอลลูนอยู่สูง จากพื้นดิน 20 เมตร หล่อนก็ปล่อยถุงทรายลงมา จงหาว่า ณ ขณะที่ถุงทราย อยู่สูงจากพื้นดินมากที่สุด บอลลูนอยู่ที่ตำแหน่งสูงกว่าถุงทรายเป็นระยะกี่เมตร ($g = 10$ เมตร/วินาที²)

.....

.....

.....

.....

.....

10. ชายคนหนึ่งอยู่บนบอลลูนซึ่งกำลังลอยขึ้นไปในอากาศในแนวตั้งด้วยอัตราเร็วคงที่ 2 เมตรต่อวินาที เมื่อปล่อยวัตถุลงมาแล้วเวลาผ่านไป 3 วินาที วัตถุจะอยู่ห่างจากบอลลูนกี่เมตร (กำหนดให้ $g = 10 \text{ m/s}^2$)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

11. วิศวกรสาวสวยโยนผลมังคุดขึ้นไปในอากาศด้วยอัตราเร็วต้น 10 เมตรต่อวินาที จงคำนวณหาเวลา ทั้งหมดตั้งแต่เริ่ม โยนผลมังคุดจนตกลงมาที่ตำแหน่งเดิม

.....

.....

.....

.....

.....

12. ครูสาวสวย ขว้างแปลงลบกระดานขึ้นไปในอากาศในแนวตั้งด้วยอัตราเร็วต้น 5 เมตรต่อวินาที เมื่อแปลงลบกระดานขึ้นไปได้สูงเป็นครึ่งหนึ่งของระยะสูงสุด แปลงลบกระดาน จะมีอัตราเร็ว เท่าใด (กำหนดให้ $g = 10 \text{ m/s}^2$)

.....

.....

.....

.....

.....

.....